К 84.09(=чув)
С 20
Ч-40403

Раиса САРПИ

Тавах сире, атте-анне

Национальная библиотека ЧР
4-040403

ОБЯЗ...ЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

Раиса Сарпи

Тавах сире, атте-анне

Сонетсен кăшăлĕ

Шупашкар
2006

УДК 821.512.11
ББК 84 (2Рос=Чув)6-5
С 20

ПРОВЕРЕНО

ч-40403

НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА
...ВАШСКОЙ
РЕСПУБЛИ...

© Сарпи Р.В. , 2006

1

Сире мухтасшăн эп, атте-анне!
Эсир пулман пулсан пулмастăм эпĕ!
Эсир, мана парса этем сăнне,
Чĕрçĕр çинче сиктертĕр, пăхрăр çепĕç.

Атте-аннеллĕ пурнăç вăл — телей!
Хама ялан хăватлă, вăйлă туйрăм.
Самантсерен çĕн чăнлăхпа эп пуйрăм,
Хăюллăн утрăм Çăлтăрлă Тĕле!

Инкек çăмхи ўксессĕн умăма,
Атте-анне, тăраттăр çумăма...
Мана çăлатчĕ Тăванкиль çăтмахĕ...

Кил-çемьере упраттăр Юрату!
Кашнин валли çитетчĕ йăпату.
Сире каласшăн эпĕ тав сăмахĕ.

2

Сире каласшӑн эпӗ тав сӑмахӗ,
Атте-аннем, Сире мухтав та тав!
Ҫак пурнӑҫра эсир памарӑр маххӑ,
Ура хурсан та сив суя-ултав!

Шӑпа шӑлне эсир шутларӑр шаккӑн,
Ватмасӑр килпетре ӑс-тӑн атне.
Юратӑва туйса сипет-пылаккӑн,
Ҫӗклерӗр ун чапне те хӑватне!

Ача-пӑча ҫуратрӑр та ӳстертӗр —
Ҫут тӗнчене ҫичӗ енне вӗҫтертӗр!
Хисеплӗн тытрӑр Пурнӑҫ Саккунне!

Сар Кун курма эсир пире пиллерӗр,
Ҫӳл тӳпене ӗмӗтсене тӗллерӗр!
Сирте куратӑп Турӑсен сӑнне!

3

Сирте куратăп Турăсен сăнне,
Атте-анне! Эсир ятуллă, урă!
Сирте туятăп Улăпсен Мăнне!
Сирте — ĕмĕрсенчи культура!

Юрра-кĕвве эсир маттур, ăста!
Юратура пурнăç пури пуратăр!
Кашни çынрах талантлăха куратăр,
Сирте пур чунлăх та, тăн та, ăс та!

Сиртен вĕрентĕм пурнăçа савма,
Памарăм тăшмана хама авма.
Атте-аннем, эсир — чĕре ахахĕ!

Çак пурнăçа Чунпа хитрелетсе,
Ыр-хаярсен ретне ситрелетсе,
Эсир пиллерĕр Пурăнăç Юмахĕ!

4

Эсир пиллерĕр пурăнăç Юмахĕ —
Юмахри пек эп пурăнтăм ялан.
Çукран пур турăм. Суя çын сăмахĕ
Тивсен... васкарăм эп тăван яла.

Атте-анне, сире курсан, тӳрех
Пур хуйхă-суйхă авăра путать...
Атте-анне, эсир — ман Чăн Тӳре!

Сăмахăр Çăлтăр-Ĕмĕте çутать!
Ял-йыш, тăван сиртен илет ыр тĕслĕх!..
Çут пархатар — ӳркевсĕр тĕплĕ Ĕçлĕх
Йăх-ямаххат ĕрчетрĕ вашават!

Хăна-вĕрлешĕн — çăкăрлă-тăварлă!
Пур халăхпа тăванлă, туслă-варлă!
Эсир ялан çынна пит таракат!

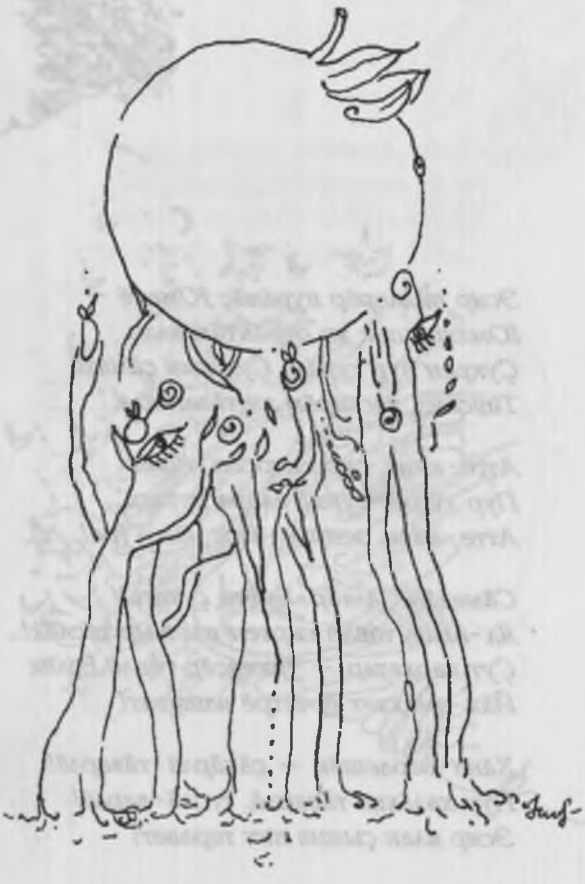

5

Эсир ялан çынна пит тарават,
Атте-анне! Çынра куратăр ăнлăх!
Çавăнпала хисеплĕ, чыслă ят
Сире пиллерĕ чинсăрах çут Чăнлăх!

Пуш вырăнта ĕрчетрĕр сарă сад,
Улма-çырла ыр халăха сĕнетĕр!
Кÿршĕсене кĕрекене чĕнетĕр —
Чыслатăр патша евĕр сарăлса!

Юрлатăр хăвăр çырнă юррăра,
Хисеплесе Сăпайлăх-туррăра,
Çынпа пĕрле ташлатăр çăмăл-çăмăл!

Çын кăмăлне пĕлетĕр çĕклеме!
Хаваслăха илетĕр çĕклеме!
Сирте ялан хĕвеллĕ ырă кăмăл!

6

Сирте ялан хӗвеллӗ ырӑ кӑмӑл —
Атте-анне! Ҫӗнсе йывӑрлӑха,
Чуна чикет пулсан та йӗплӗх-хӑмӑл,
Сапатӑр ҫут хӗвеллӗ вӑрлӑха!

Хӗвеллӗ ырӑ тулӑх ӳстеретӗр,
Шӑтма памасӑр талпиҫенлӗхе.
Ҫӗн кунлӑ ырӑ халвиҫенлӗхе
Ӗмӗтсене хевтеллӗн вӗҫтеретӗр.

Сирте — ыр йӑласен виҫесӗр Чапӗ,
Ҫак ыр йӑла пирте те вӑрлӑх сапӗ!
Пирте чечекленет Хӗвеллӗ Кӑмӑл!

Инҫе ҫула ҫывӑхлатса, Киле,
Атте-анне, сар йӑвӑра килес!
Сирӗнпеле чуна хавас та ҫӑмӑл!

7

Сирĕнпеле чуна хавас та çăмăл —
Атте-анне! Чĕм панăшăн пире,
Тав! Тав! Мухтав! тесе анчах эп тăмăп,
Кăтартнăшăн Хĕвеллĕ Çут Ире,

Сире шевлеллĕ ырă Канăç парăп,
Эп сыхлăп-пăхăп ватлăхра сире,
Чир-чĕрсене сиртен сире-сире
Чунăрсене хĕм-вутлă шанăç ярăп.

Çунатсене эп сарăп, сарăп, сарăп,
Çупăрласа, асамçă евĕр карăп
Пуç кăшăлле çич тĕслĕ асамат...

Юмах çĕрне сире эп илсе кайăп,
Эп ахальтен шыратăп-и Вуткайăк, —
Кÿретĕр чĕрене сÿнми хăват!

8

Кӳретӗр чӗрене сӳнми хӑват,
Атте-анне! Сире эп пархатарлӑн
Парнелӗп ӳстерсе юмахлӑ сад.
Ир-кас ӗҫлетӗп эп шӑрҫаллӑ тарлӑн...

Ир-кас шӑрантаратӑп сӑвӑсем.
Хӗвел тӗрриллӗ ҫӗн ҫунат-суратлӑ,
Каш-кашлӗ манӑн садӑм пин туратлӑ!
Ман садӑмра, ҫук, вӗҫмӗҫ сӑвӑссем!...

Сар кайӑксем унта шӑратӗҫ юрӑ,
Унта ярхайӗ Мӑн Хӑватлӑ Турӑ,
Кӑтартӗ вӑл Пуласлӑхӑн сӑнне!

Атте-анне, сӑнарӑр ӗмӗр сӳнмӗ!
Атте-анне, ҫветтуй хӑватӑр тӳнмӗ!
Эсир пурри — телей, атте-анне!

Национальная библиотека
Чувашской
Республики

9

Эсир пурри — телей, атте-анне!
Хам телее ниçта шăнăçтараймăп...
Усалсене эп ямăп яхăнне,
Ыр ĕçсенчен тарас тесен тараймăп...

Манра — эсир пилленĕ хĕрӳ вут.
Çав хĕм-вутра — эсир пилленĕ Çутă.
Çав çутă патнелле — ман Çĕнĕ Утăм...
Хампа пĕрлех — Çунатлă Юланут!

Ӳксе юлсан та тăрăп та эп чупăп,
Вуткайăк юррине пĕрех эп тупăп.
Эп ĕненетĕп Пурăнăç Чăнне.

Пĕрре çеç мар çак тĕнчере хĕрӳллĕн,
Çак пурнăç юхăмне чăмса кĕрӳллĕн,
Чун хавалне çĕклетĕр манăнне!

10

Чун хавалне çĕклетĕр манăнне,
Атте-анне! Таса Хăватлăх евĕр,
Çутатăр ачамсен ăсне-тăнне
Еткерлĕх-несĕл пиллĕх шевĕ.

Сире савса эп пурнăп ĕмĕрех...
...Каллех-каллех, Çут-Феникс кайăк майлă,
Килетпĕр чĕннĕн, çĕннĕн! вĕр-çĕн шайлăн —
Каллех йĕрлетпĕр хамăрăн йĕрех.

Çакна шанни парать хăват, вăй-хал.
Çавăнпала чĕнет, йыхрать çĕн мал.
Çавăнпала чĕреçĕм — Улăп-паттăр!

Пуласлăхра куратăп эп сире.
Юмахлăха шанать ман чун-чĕре!
Ĕмĕрлĕхе хевтеллĕ шанăç патăр!

11

Ĕмĕрлĕхе хевтеллĕ шанăç патăр,
Атте-анне! Сире юратнипе
Хевтен пурнатăп çынлăх раттипе,
Уяв валли çĕлетĕп сарă чатăр.

Çав чатăрта чăвашсене саламлăп,
Ыр кун эп сунăп пĕтĕм халăха.
Хам халăхсăр эп юлмăп тăлăха!..
Çĕнĕ Кунра пулатпăр çĕнĕ ламлă!..

Ÿссе-ÿссе пырать хăюллă халăх,
Хăйне валли вăл лартĕ аслă палăк —
Каллех вăл çĕклĕ Вавилон-тăва!

Пире те ăрăвăмăр мухтĕ, савĕ.
Пире те çитĕ ачапчамăр тавĕ!
Çуратнăшăн, юратнăшăн — тавах!

12

Çуратнăшăн, юратнăшăн — тавах!
Тесе юрлать чăваш çынни аваллăн.
Çăлтăр пекех çутса Юратăва,
Атте-анне, мухтар сире хаваллăн!

Ӳркенер мар хывма Мухтав Юрри,
Хавхаланса юрлар юрра хĕрӳллĕн!
Атте-аннеçĕм, пулăр хĕпĕртӳллĕ!
Сире сыхлатăр Чăн Чăваш Турри!

Эп хам та чыслăхра сире упратăп,
Атте-анне, сире чăн-чăн тупра! теп.
Сире савса çыратăп çак сăвва.

Шăрăх кунри хĕвеллĕ çумăрла,
Мухтав юрри чунтан юрла-юрла,
Сире парнелĕп çут юратăва!

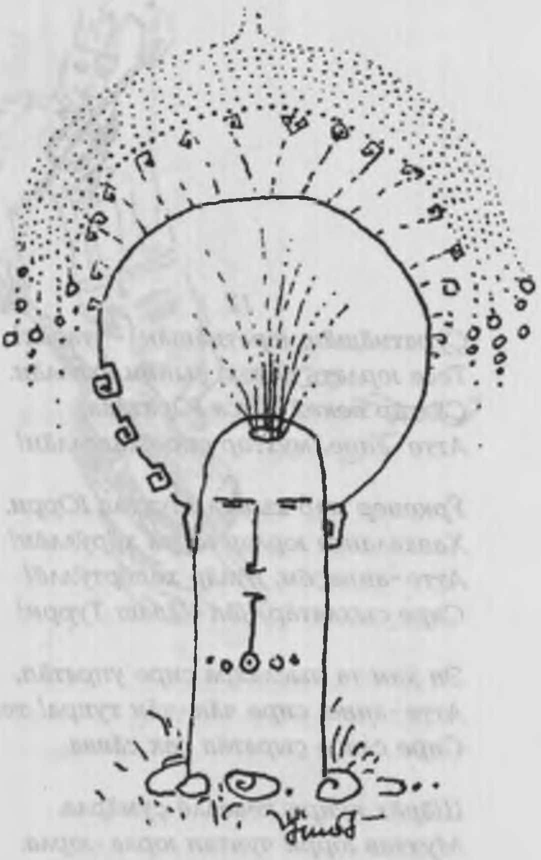

13

Сире парнелӗп ҫут юратăва,
Атте-анне! Эсир мана ҫуратнă.
Эсир мана ҫуратнă та юратнă,
Эсир — чи ҫывăх, савнă тус-тăван.

Сиртен хакли ҫук ҫутă тӗнчере.
Эпир — пӗр ҫыхă-тӗмӗ, чӗрӗ тӗвӗ!
Пире ялан пӗр ӗмӗт-шухăш хӗвӗ.
Пӗр ҫемӗпе тан тапӗ чун-чӗре!

Яланваскатăп сирӗн ытама!
Эсир — ман Вут Аҫа та, Вут Ама!
Эсир, эсир мана чӗм хӗмӗ патăр!

Эп сирӗн ятăрпа чуна ҫăватăп.
Эп сирӗн ятăрпа тупа тăватăп.
Чун тӳпинчех ҫуталӗ сирӗн ятăр!

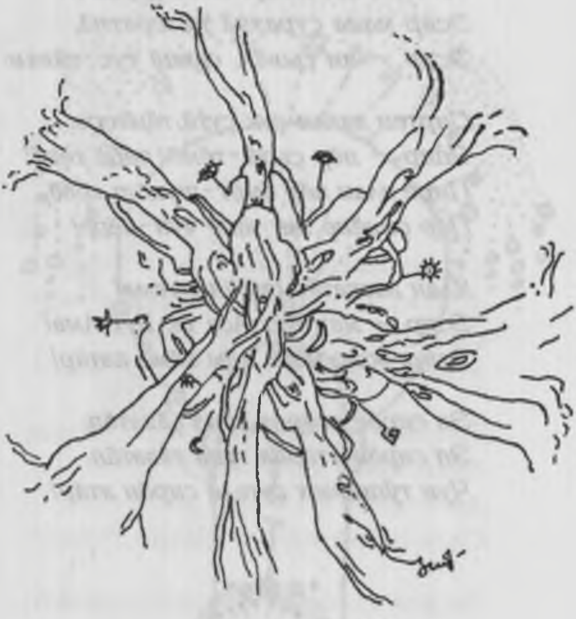

14

Чун тӳпинчех çуталĕ сирĕн ятăр,
Атте-анне! Сирĕн ята ярса
Çӳремĕп эп супса, çăвар карса.
Эсир манри этемлĕхе туятăр!

Хеветлĕхе ачамсене куçарăп,
Вĕрентĕп вĕсене ĕçченлĕхе.
Чăлăмласа чунри çĕнĕлĕхе,
Çĕн хавалпа эп çĕнĕ ĕç пуçарăп...

Чăваш йышра ман пулĕ çĕн эртеллĕх,
Чăваш каллех чыслатĕ çĕнĕ Эллĕх.
Татах вăл хитрелетĕ хăй сăнне.

Çĕн ĕмĕтпе тулма хавал панишĕн,
Ялан малта пулма халалланишĕн,
Сире мухтасшăн эп, атте-анне!

15

Сире мухтасшăн эп, атте-анне!
Сире каласшăн эпĕ тав сăмахĕ!
Сирте куратăп Турăсен сăнне,
Эсир пиллерĕр пурăнăç Юмахĕ!
Эсир ялан çынна пит тарават,
Сирте ялан хĕвеллĕ ырă кăмăл,
Сирĕнпеле чуна хавас та çăмăл,
Кӳретĕр чĕрене сӳнми хăват!
Эсир пурри — телей, АТТЕ-АННЕ!
Чун хавалне çĕклетĕр манăнне!
Ĕмĕрлĕхе — хевтеллĕ шанăç патăр!

Çуратнăшăн, юратнăшăн — тавах!
Сире парнелĕп çут юратăва!
Чун тӳпинчех çуталĕ сирĕн ятăр!

Раиса Сарпи 1951-мĕш çулхи кăрлачăн 2-мĕшĕнче Патăрьел районĕнчи Нăрваш-Шăхаль ялĕнче çуралса ӳснĕ. Ялти вăтам шкултан вĕренсе тухнă хыççăн Шупашкарти И.Н.Ульянов ячĕллĕ чăваш патшалăх университетĕнче историпе филологи факультетне пĕтернĕ.

1973-1985 çулсенче чăваш кĕнеке издательствин ача-пăча редакцийĕнче редакторта ĕçленĕ. 1986-1990 çулсенче чăваш патшалăх пукане театрĕнче литература пайĕн пуçлăхĕнче вăй хунă. «Хатĕр пул» альманахра, «Пике», «Путене» журнал редакцийĕсенче тĕп редакторта ĕçленĕ. Халĕ – профессиллĕ литератор. Поэт. Драматург.

Раиса Васильевна чăваш комсомолĕн Çеçпĕл Мишши, Алексей Талвир, пĕтĕм тĕнчери тĕрĕк халăхĕсен Нежип Фазыл ячĕллĕ премисен лауреачĕ. Чăваш республики культурин тава тивĕçлĕ ĕçченĕ. Раççей писателĕсен союзĕн членĕ.

Раиса Сарби

Благодарю вас, родители

Венок сонетов на чувашском языке

Подписано к печати 10.07.06. Формат 60x84/32.
Бумага офсетная. Гарнитура Ариал. Печать Офсетная.
Тираж 5000 экз. Заказ № 90. Цена свободная.

Отпечатано в типографии издательства «Новое время».
428005, г.Чебоксары, ул.Ломоносова, 2. Тел.: 46-43-46.

47

Пирĕнтен кашниех хăйĕн тăван çĕрне, тăван уй-хирĕсене, хамăрăн Атăла, ешĕл вăрмансене юратать.

Çак тараватçĕр çинче пирĕн чăваш халăхĕ пурăнать.

Раиса Сарпи евĕр поэтсене, чăн та, халăхăн теме пулать. Унăн сăввисем манра ачалăх туйăмĕсене, хаваслăха, несĕлсен çĕрне юратас кăмăла вăратаççĕ. Эпĕ ăна çакăншăн тав тăватăп.

Кашни вулакан Тăван çĕршывăн, тăван атте-аннен çепĕçлĕхĕпе юп куртăр.

Çемйене, ачасене тата ветерансене тевĕш паракан Чăваш Республикинчи "Забота" обществăлла фонд президенчĕ Эдуард АЛЕКСЕЕВ.

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ОБЩЕСТВЕННЫЙ ФОНД

ЗАБОТА